

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Súd:                       | Najvyšší súd SR                |
| Spisová značka:            | 3Tdo/52/2018                   |
| Identifikačné číslo spisu: | 5115010142                     |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 27.03.2019                     |
| Meno a priezvisko:         | JUDr. Martin Bargel            |
| Funkcia:                   | sudca                          |
| ECLI:                      | ECLI:SK:NSSR:2019:5115010142.1 |

## UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Martina Bargela a sudkýň JUDr. Jany Serbovej a JUDr. Aleny Šiškovéj v trestnej veci obvinenej L. L. pre zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), písm. b), ods. 2 písm. d) Trestného zákona na verejnom zasadnutí konanom 27. marca 2019 v Bratislave, o dovolaní ministra spravodlivosti Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 11. októbra 2017, sp. zn. 2To/56/2017, takto

### rozhodol:

Podľa § 392 ods. 1 Trestného poriadku, dovolanie ministra spravodlivosti Slovenskej republiky z a m i e t a.

### Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Žilina, sp. zn. 29T/7/2015 zo 17. mája 2017, v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline, sp. zn. 2To/56/2017 z 11. októbra 2017 bola obvinená L. L. postupom podľa § 285 písm. a) Trestného poriadku oslobodená spod obžaloby prokurátora Okresnej prokuratúry Žilina, sp. zn. 2Pv 467/14/5511 z 9. februára 2015, podľa ktorej sa mala dopustiť zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), písm. b), ods. 2 písm. d) Trestného zákona tak, že

- od presne nezisteného dňa mesiaca september 2013 do 3.5.2014 v mieste svojho bydliska v priestoroch rodinného domu č. XX v obci F., okr. K., maloletým deťom svojho manžela L. L. - L. L., nar. XX.X.XXXX, v tom čase žiak 4. ročníka Špeciálnej základnej škody internátnej v V., Z. L., nar. XX.X.XXXX, v tom čase žiak 2. ročníka Základnej školy F. a U. L., nar. X.X.XXXX, v tom čase žiačka Špeciálnej materskej školy v V., ktoré si vyžadovali osobitnú starostlivosť vzhľadom na ich intelektovú úroveň o čom vedela, najmä počas neprítomnosti ich otca v mieste bydliska z dôvodu pracovných povinností, ktorý chodieval na týždňovky, pričom vo februári 2014 odišiel pracovne do Francúzska na 3 týždne a začiatkom apríla 2014 tam odišiel na 6 týždňov, spôsobovala fyzické a psychické utrpenie tým, že im neposkytovala dostatočné množstvo jedla aj keď ň ň žiadali a hovorila im, aby sa doplnili čajom, že sú pažraví, L. a Z. robila dostatočnú desiatu do školy len vtedy, keď bol doma ich otec, do školy im nedávala nič na pitie, iba svojmu synovi F. L., nar. XX.X.XXXX, pričom všetky tri deti bývali často hladné, zakazovala im chodiť do chladničky alebo im povolila do nej ísť len s jej výslovným súhlasom, hoci jej syn F. mal do nej prístup bez obmedzení, opakovane po nich kričala a

najmä maloletého L. často fackala, ako i Z., ktorého raz zbila remeňom, pričom niekedy bila i U., raz palicou po chrbte, pričom keď sa L. a Z. pripravovali do školy kričala po nich, opakovane im všetkým trom nadávala do zaostalých, postihnutých, mentálne retardovaných debilov, maloletému L. tiež hovorila, že je k ničomu, že prináša ich rodine len nešťastie, pričom počas víkendu od 18.1.2014 do 19.1.2014 odišla so svojimi vlastnými synmi F. L. a Z. L., nar. X.XX.XXXX, z domu, pričom L., Z. a U. nechala samých doma a zamedzila im prístup k potravinám, v dôsledku čoho boli všetci traja hladní a Z. s U. plakali, pričom pred dňom 14.2.2014, keď bola nahnevaná kvôli ich zlej finančnej situácii, tak týmto trom maloletým deťom povedala, že by ich najradšej postrieľala a videla pod zemou, pričom deti sa nemohli sťažovať svojmu otcovi, pretože sa báli, že po jeho odchode ich L. L. zbije, pričom týmto svojim správaním vyvolávala u maloletých detí nadmerný strach a stres, čo veľmi zle psychicky znášali a deti sa nechceli vracieť späť domov do F. po víkendovom pobyte u svojej biologickej matky K. L., ku ktorej chodievali každý druhý týždeň, pričom maloletý L. býval veľmi nervózny v škole, strácal sebavedomie a neskôr začal hovoriť, že by radšej zomrel, že sa hodí pod auto, vyskočí z okna a bude anjelom spolu s dedom v nebi, maloletá U. bývala v materskej škole bojazlivá, uzavretá, pričom podľa znalkyne z odboru psychológie, ktorá vyšetrovala maloleté deti, správanie a konanie L. L. vyvolávalo u maloletého L. L. úzkostné a anxiózne reakcie, prežívanie bolo sprevádzané somatovegetatívnymi symptómami, a to bolesťami brucha, zvracaním, poruchami spánku, pričom je u neho silne zafixovaná anticipačná úzkosť, obavy z osoby L. L., z jej reakcií a správania voči jeho osobe, u maloletého Z. L. je správanie a konanie vyvolávalo úzkostné a anxiózne reakcie, zosilnila sa anticipačná úzkosť pred jej osobou a u maloletej U. L. správanie a konanie L. L. zvyrazňovalo pocity úzkosti a neistoty, pretože nebolo dokázané, že sa stal skutok, pre ktorý bola obvinená stíhaná.

Proti označenému rozsudku krajského súdu podal dovolanie minister spravodlivosti „z dôvodu podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku, pretože týmto rozhodnutím bol porušený zákon v ust. § 321 ods. 1 písm. b), § 322 ods. 3 Trestného poriadku, § 285 písm. a) Trestného poriadku a § 2 ods. 12 Trestného poriadku, v prospech obvinenej L. L.“ a navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky :

- 1) podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku vyslovil, že rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 2To/56/2017 z 11. októbra 2017 (právoplatným toho istého dňa, bol porušený zákon v ustanoveniach § 321 ods. 1 písm. b/, § 322 ods. 3 Trestného poriadku, § 285 písm. a/ Trestného poriadku a § 2 ods. 12 Trestného poriadku,
- 2) podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku napadnutý rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 2To/56/2017 z 11. októbra 2017 zrušil a zrušil aj rozsudok Okresného súdu Žilina sp. zn. 29T/7/2015 zo 17. mája 2017, ako aj ďalšie rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, pokiaľ vzhľadom na zmenu, ku ktorej zrušením došlo, stratili podklad,
- 3) podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku Okresnému súdu Žilina prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znova prerokoval a rozhodol.

Minister spravodlivosti v dovolaní argumentoval nasledovne: „Nemožno súhlasiť s rozsudkom Krajského súdu v Žiline z 11. októbra 2017, sp. zn. 2To /56/2017, ktorý zrušil napadnutý rozsudok Okresného súdu Žilina, sp. zn. 29T/7/2015 z formálnych dôvodov a obv. L. L. tak, ako súd prvého stupňa oslobodil podľa § 285 písm. a/ Trestného poriadku spod obžaloby okresnej prokurátorky s tým, že si plne osvojil závery okresného súdu prezentované vo výrokovej časti rozsudku týkajúce sa oslobodenia obvinenej L. L. spod obžaloby okresného prokurátora, ako i vysvetlenie týchto záverov a preto v zásade odkazuje na odôvodnenie rozsudku prvého stupňa. Krajský súd poukázal na nejednoznačnú dôkaznú situáciu v súvislosti so zásadou in dubio pro reo - v pochybnostiach v prospech obžalovaného, vyplývajúcu z ustanovenia § 2 ods. 4 Trestného poriadku. Súd poukázal na to, že zmena prostredia, tiež nie rovnaký prístup dospelých osôb k plneniu ich povinností ovplyvnilo ich život. Zo správania obvinenej vyplýva, že požadovala od nich viac ako ich biologická matka, tiež viac ako ich babky U. L. a B. O.. Obvinená bola na deti prísnejšia a vyžadovala od nich samostatnosť, ukladala im viac povinností a ich plnenie kontrolovala. Preto je podľa názoru krajského súdu prirodzené, že deti mali pred ňou rešpekt, možno i strach. Zároveň súd poukázal na to, že maloleté deti netrpeli núdzou čo sa týka stravy čo potvrdzujú závery znaleckého posudku znalkyne MUDr. Szépeovej PhD., ktorá u detí vylúčila podvýživu a nezaznamenala u nich žiadne výživové problémy. Súd oboch stupňov spochybnil vierohodnosť výpovedí svedkov, či už starej matky U. L., triednej učiteľky mal. L. Mgr. U. E., sestier obvinenej Mgr. U. M. a E. F., ako i vierohodnosť pedagogického denníka Mgr. E., ktorý podľa okresného súdu z

formálneho hľadiska nespĺňal atribúty zákonného dôkazu, pretože nebol opatrený úradnou pečiatkou a bol predložený len vo fotokópii. Prvostupňový súd, ktorý nie v súlade so zákonom vyhodnotil výsluchy maloletých detí L., U. a Z. ako nezákonné, tak ani súd odvolací, nebrali do úvahy výpovede maloletých detí. Tu treba poukázať na znalecký posudok Mgr. Emílie Kollárovej, ktorá uviedla, že mal. L. a Z. sú schopní reprodukovať prežitý dej, nie síce v časových súvislostiach, ale sú schopní popísať správanie obvinenej voči nim a neboli schopní si prezentované skutočnosti vymyslieť a že mal. L. vzhľadom na svoj intelekt hovoril len to, čo v domácnosti prežil, pričom on nebol schopný si vymyslieť nejakú verziu a držať sa jej. Taktiež uviedla, že všetky deti sa obvinenej báli, preto u nich vznikala úzkosť, ktorá potom odznievala, pričom najintenzívnejšie to prežíval mal. L.. Znalčka záverom jednoznačne konštatovala, že na základe konania a správania obvinenej voči maloletým deťom zistila zdravotné problémy psychického a somatického pôvodu. Vyššie uvedené skutočnosti uvedené v znaleckom posudku súdy oboch stupňov prehliadli zdravotné a psychické problémy zistené znalčkou u maloletých detí odôvodnili a zľahčili len prísnosťou obvinenej, ktorá od nich viac vyžadovala, ako ich biologická matka, či stará matka maloletých detí. Okresný súd, ako i odvolací súd nebrali do úvahy ani výpovede ďalších svedkov, ktorí bezprostredne reprodukovali zažitý dej, o ktorom im mali rozprávať maloleté deti. „Dovolať v ďalšom poukázal na výpovede svedkýň U. L., Mgr. U. E., znalkyne MUDr. E. F. PhD., Mgr. Z. M., U. L., K. L., E. F. a Mgr. U. M. a tiež na znalecký posudok MUDr. Boženy Doničovej, ktoré rozobral a v závere uviedol: „Je zrejmé, že rozsudkom Krajského súdu v Žiline, sp. zn. 2To/56/2017 z 11. októbra 2017 a konaním ktoré mu predchádzalo, došlo k porušeniu zákona, ktoré zodpovedá zákonnému vymedzeniu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku - minister spravodlivosti podá dovolanie aj proti právoplatnému rozhodnutiu vychádzajúceho zo skutkového stavu, ktorý bol na základe vykonaných dôkazov v podstatných okolnostiach nesprávne zistený, alebo ak boli pri zisťovaní skutkového stavu závažným spôsobom porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie vecí“.

K dovolaniu ministra spravodlivosti sa vyjadrila obvinená prostredníctvom obhajcu: „V danom prípade je nevyhnutné brať do úvahy všetky okolnosti tohto prípadu, najmä okolnosti týkajúce sa vývinu maloletých detí L., z ktorých týrania bola obvinená a aj obžalovaná L. L.. Kým súd v rámci zákonného hodnotenia dôkazov zobral do úvahy aj tieto skutočnosti, prokuratúra uvedené okolnosti zjavne považovala a považuje za bezvýznamné. Maloleté deti L. L., Z. L. a U. L. boli od svojho narodenia sociálne zanedbávané a to zo strany vlastnej biologickej rodiny. Ich vlastná biologická matka K. L., ktorá vzhľadom na podstatne znížený intelekt nebola a ani doteraz nie je schopná uniesť bremeno zodpovednosti a starostlivosti o svoje deti a rodinu, uprednostnila bezstarostný život slobodu pred láskyplnou výchovou svojich detí. Biologický otec, ktorý mal jednak zdravotné problémy a jednak sa musel postarať o materiálne zázemie, prenechal podstatnú časť ťarchy zodpovednosti a starostlivosti o tri deti najprv na svoju matku U. L. (starú matku detí) a neskôr na svoju novú manželku - obžalovanú. Genetická výbava detí, ako aj citové strádanie a nedostatok láskyplného rodinného zázemia a materinskej lásky v období formovania ich osobnosti, zanechali nezmazateľné stopy na týchto deťoch s následkami psychickej deprivácie. Obvinená, ktorá tieto deti „nadobudla do výchovy“ potom, ako sa zosobášila s ich otcom, sa snažila z týchto zanedbaných a psychicky aj fyzicky deprimovaných detí vychovať primerane k ich intelektu a stupňu ich dovtedajšej psychickej a sociálnej deprivácie normálne, spoločensky prijateľné a sociálne integrované bytosti a zároveň sa spolu s ich otcom snažila týmto deťom vytvoriť normálne rodinné zázemie. Stará matka U. L., ktorá sa až do sobáša otca detí s obvinenou, starala o maloleté deti L. robila čo mohla, avšak zvládala to len tak ako vedela, a ako jej sily stačili, čo sa prejavilo najmä vtedy, keď deti nastupovali do školy a do predškolských zariadení. Zrazu sa ukázalo, že deti sú vývojovo oneskorené, zanedbané, nesamostatné a sociálne neadaptované, napriek tomu stará matka odmietala akceptovať túto realitu. Najväčšou ranou pre ňu bolo toto odhalenie vo vzťahu k jej najmilovanejšiemu, prvorodenému vnúčikovi L.. V roku 2011 sa otec detí oženil s obvinenou, ktorá v tom čase mala 31 rokov. Maloleté deti L. mali v tom čase 8 rokov, 6 rokov a 4 roky. Táto žena si síce priniesla do spoločnej rodiny vlastné dve deti vo veku 9 rokov a 1,5 roka, ale konečne tu bol niekto, na koho bolo možné presunúť ťarchu zodpovednosti a starostlivosti o 3 sociálne zanedbané a psychicky deprimované maloleté deti. Obvinená sa tomuto vôbec nebránila, do vzťahu vstupovala s vedomým, že jej manžel má už tri deti (o tom, aké vážne problémy majú tieto deti samozrejme nevedela) a tieto tri deti prijala ako vlastné. Vytvorili rodinu s 5 deťmi a takáto rodina vyžadovala na riadne fungovanie isté

pravidlá. Stará matka detí však odmietala uvedené akceptovať a bola presvedčená, že jej výchovné postupy sú najsprávnejšie a najlepšie a tak neustále zasahovala do výchovy a starostlivosti o tri deti svojho syna. Namiesto toho, aby sa rodinu snažila pochopiť a novej neveste s 5 deťmi pomôcť, vyvolávala hádky a konflikty. Tieto boli na dennom poriadku, čoho svedkami boli bohužiaľ aj maloleté deti. Táto konfliktná situácia vyvrcholila fyzickým útokom starej matky voči svojmu synovi a neveste, nasledoval odchod rodiny s deťmi od starej matky do domu vo F. a od toho momentu sa stará matka snažila získať deti do svojej výchovy. Zneužila informáciu o tom, že v minulosti sestry obvinenej F. a M. podali na ňu trestné oznámenie pre údajné týranie jej vlastného syna F. (ktoré sa samozrejme nepotvrdilo) a toto jej poslúžilo na jej cieľ. Akonáhle mala možnosť, v čase keď bol otec detí vo Francúzsku, zmanipulovala a zneužila biologickú, mentálne retardovanú matku detí K. L. na to, aby jej deti priviedla a aby táto podala aj trestné oznámenie na obvinenú za údajné týranie všetkých troch maloletých detí. Uvedené skutočnosti ohľadom minulosti maloletých detí L. vyplývajú z vykonaného dokazovania - výsluchy otca detí, obvinenej, starej matky U. L., biologickej matky K. L., z rozhodnutia cirkevného súdu, zo správ Centra pedagogicko - psychologického poradenstva a tiež zo znaleckého posudku MUDr. Szépeovej, ktorá uviedla, že „najväčší vplyv na vývoj dieťaťa má výživa v prvom roku dieťaťa, a pokiaľ bolo zanedbávanie výživy alebo poruchy stravovania práve v tomto období, môže sa to preukázať v neskoršom veku dieťaťa a to konkrétne u Z., ale platí to aj všeobecne“. Obžaloba (možno aj pod vplyvom účelového a neprofesionálneho, nezákonného posudku znalkyne Kollárovej) sa v trestnom konaní všemožne snažila a aj sa naďalej snaží vytesniť a ignorovať tieto skutočnosti a následky psychickej deprivácie, ktoré mali rozhodujúci vplyv na psychický a fyzický vývoj maloletých detí už dávno predtým ako výchova a starostlivosť o tieto deti prešla na obvinenú. Aj z tohto pohľadu je preto úplne legitímne a logické konštatovanie súdov, že zmena prostredia, tiež nie rovnaký prístup dospelých osôb k plneniu ich povinností ovplyvnilo žitie týchto maloletých detí. Obvinená bola na deti prisnejšia a vyžadovala od nich samostatnosť, ukladala im viac povinností a ich plnenie kontrolovala. Preto podľa názoru krajského súdu je prirodzené, že deti mali pred ňou rešpekt a možno aj strach. Nosným dôkazom obžaloby mali byť práve výpovede maloletých detí. OČTK zanedbali povinnosti, ktoré im ukladá zákon a pri výsluchoch týchto maloletých detí v prípravnom konaní dňa 30.6.2014 neboli dodržané zákonné podmienky. Hoci prokurátor obviňuje pani L. z toho, že mala vedieť, že maloleté deti si vyžadujú osobitnú starostlivosť vzhľadom na ich intelektovú úroveň, prokurátor ako štátny orgán, žalobca skutočnosť, že má pred sebou minimálne dve mentálne retardované deti a jedno mierne zaostalé ignoroval a výsluchy (ktorých sa sám zúčastnil) viedol spolu s vyšetrovateľkou absolútne neakceptovateľným a nezákonným spôsobom, čím spôsobil nezákonnosť takto získaných dôkazov“.

Obhajoba následne v bodoch 20/ až 47/ vyjadrenia k dovolaniu, podrobne rozobrala spôsob a techniku výsluchu detí a v ďalších bodoch 48/ až 51/ vykonala podrobný obsahový rozbor tvrdení detí a ustálila, že „Výpovede L. a Z. potvrdili, že deti mali dostatok jedla tak v škole ako aj doma. Vždy bolo navarené, upratané. Výpovede L. a Z. v kontexte s ostatnými dôkazmi nepotvrdili jednoznačne, že by obžalovaná viackrát deťom nadávala, vyhrážala sa im dokonca smrťou alebo ich inak ponižovala a nepotvrdili ani to, že by to malo byť v inkriminovanom čase. Konkrétne situácie údajných bitiek, fackania zo strany obžalovanej L. vo vzťahu k vlastnej osobe neuvádza vôbec, uvádza iba konflikty so F.. Podľa ministra spravodlivosti a generálneho prokurátora znalkyňa Kollárová záverom jednoznačne konštatovala, že „na základe konania a správania obvinenej voči maloletým deťom zistila zdravotné problémy psychického a somatického pôvodu, čo súdy prehliadli a tieto problémy detí odôvodnili a zľahčili prisnosťou obvinenej, ktorá od nich viac vyžadovala, ako ich biologická matka, či stará matka“. Uvedené tvrdenie ministra spravodlivosti nemá podklad v znaleckom posudku znalkyne Kollárovej, ale je ovplyvnené účelovou rétorikou prokuratúry. Je pravda, že znalkyňa z odboru psychológia Mgr. Kollárová v závere - ale len u maloletého L. - teda nie všeobecne u detí konštatovala: „Správanie sa a konanie obvinenej L. L. vyvolalo u mal. L. L. úzkostné a anxiózne reakcie, prežívanie sprevádzané somatovegetatívnymi symptómami ako uvádzala stará matka L., a to bolesti brucha, zvracanie, poruchy spánku. Silne zafixovaná je anticipačná úzkosť, obavy z osoby obv. L. L., z jej reakcie a správania voči jeho osobe“. Okrem týchto neodborných domnienok o zdravotnom stave maloletého L., znalkyňa v celom posudku a ani na hlavnom pojednávaní neuviedla ako sa k uvedenému „záveru“ dopracovala. Znalkyňa sa v závere posudku u maloletého L. jednoznačne nechala uniesť tvrdeniami starej matky, hoci vyšetrovaným bol maloletý L.. Psychologička nie je oprávnená diagnostikovať psychické a ani somatické zdravotné problémy a ak ich zistila, mala odporučiť znalecké dokazovanie odborníkom z príslušného odboru. S

poukazom na uvedené skutočnosti súdy zákonne vyhodnotili aj znalecky posudok psychologičky Kollárovej, ktorej posudok logicky spochybnilí“.

Obvinená tiež vysvetlila, že: „Znalecký posudok znalkyne Kollárovej nezodpovedá zákonným požiadavkám na vypracovanie riadneho, odborne erudovaného a najmä preskúmateľného znaleckého posudku. Čo sa týka údajných faktov a najintenzívnejších zážitkov aj menej všímavý pozorovateľ si musel všimnúť, že ani jedno z detí (okrem maloletého F.) nevypovedalo spontánne, ale vyšetrovatelka, prokurátorka a znalkyňa z nich doslova „páčili“ kusé odpovede a výdatne im pomáhala sugestívnymi, navádzacími a účelovo nesprávne kladenými tzv. zápornými otázkami. Okrem toho, tieto otázky boli zložené z viacerých situácií, neustále dopĺňané o nové slovné spojenia, čo ani L. a ani Z. neboli schopní pochopiť a rozumieť im. Tieto otázky boli týmito osobami formulované len na základe nedôveryhodných vyjadrení starej matky detí a nedôveryhodných záznamov učiteľky E., pričom rozsiahlo posúdila a skritizovala postup znalkyne Mgr. Kollárovej (až po body 85/ vyjadrenia k dovolaniu)“.

Okrem toho obhajoba poukázala i na nasledovné: „Minister spravodlivosti a generálny prokurátor poukazujú na súdmi nezvládnuté hodnotenie znaleckého posudku Mgr. Doničovej a MUDr. Szépeovej. Oba tieto dôkazy súdy vyhodnotili zákonne a dospeli k logickým záverom. Týmito dôkazmi sa obžalobe skutočne nepodarilo preukázať konanie obžalovanej, uvedené v skutkovej vete obžaloby. Znalkyňa Szépeová jednoznačne vylúčila podvýživu u detí ako aj dlhodobú poruchu výživy a ani u jedného z detí nezaznamenala výživové problémy. U U. bola zistená celiakia, u L. jeho hmotnosť mohla byť ovplyvnená jeho psychiatrickými zdravotnými problémami, ktoré mohli u neho spôsobovať odmietanie jedla alebo prejedanie sa, u Z. konštatovala zanedbanie výživy v jeho rannom detstve, čo sa mohlo preukázať aj v neskoršom období. Znalecký posudok nepotvrdil obžalobou tvrdené skutočnosti o hladovaní detí a ich nedostatočnej výžive. Zo záverov znalkyne Szépeovej, PhD., a jej výpovedi na HP vychádzal aj prvostupňový súd a tomu zodpovedá aj objektívne a zákonné hodnotenie tohto dôkazu. Rovnako súd zákonne a objektívne hodnotil aj znalecký psychologický posudok Mgr. Doničovej na obvinenú L. JR.. Táto znalkyňa vylúčila u obžalovanej agresivitu, ako jej základnú, dominantnú črtu. Zo záverov tohto posudku logicky vyplýva, že znalkyňa vylúčila u obžalovanej agresivitu a fyzické násilie, jej verbálny prejav v záťaži bol afektívny (domnievame sa, že takto reaguje väčšina normálnej, zdravej populácie) a taktiež vylúčila úmysel obžalovanej týrať maloleté deti. Je nutné poznamenať, že obžalovaná sa starala sa o 5 maloletých detí, z toho 3 mentálne retardované, pričom nikto z rodiny ju na to nepripravil a nikto z odborne erudovaných autorít jej nepomohol a neusmernil ju vo výchove týchto postihnutých detí. Práve naopak, stará matka detí sa skutočnosť, že deti sú mentálne postihnuté snažila zatajiť, resp. odmietala ju, učiteľka E. okrem konšpirácii so starou matkou detí, neurobila vôbec nič aby L. „zachránila“ pred zlou macochou. Dokonca odmietla komunikovať a klamala aj otcovi maloletých detí, čo v poriadku rozhodne nebolo. Jej „záznamy“ v jej „pedagogickom denníku“ sú nedôveryhodné a dá sa predpokladať, že tieto boli vyfabulované dodatočne (poukazujeme na rovnaké písmo, rovnaké pero a dodatočný rovnaký podpis rovnakým perom asistentky) a až vtedy, keď bol L. už u starej matky. Hoci na záznamoch je podpísaná asistentka, ktorá údajne bola pritom ako to maloletý L. interpretoval, prokurátor túto osobu nenavrhol vypočuť a teda táto osoba a ani nikto iný nepotvrdila autenticitu a ani obsah týchto denníkových záznamov pani učiteľky E.. Učiteľka E., hoci jej to vyplýva z jej povinností učiteľa, napriek tomu že mala údajne dlhodobu podozrenie z týrania alebo zanedbávania maloletého L., nekomunikovala o tom s vedením školy a ani so psychológom školy. Otec detí sa taktiež podieľal na výchove týchto detí a nie je pravda, že chodil stále na týždňovky. Je preukázané, že otec detí bol väčšinou času doma, resp. pracoval v dosahu bydliska a domov chodieval v popoludňajších hodinách. Občas išiel vypomôcť bratovi do K., kde bol raz celý týždeň, potom bol zase doma. Vo februári 2014 odišiel pracovať na dva týždne do Francúzska a v apríli 2014 na 6 týždňov, čo stará matka využila, zneužila mentálne retardovanú biologickú matku detí na podanie trestného oznámenia na obžalovanú a už po dvoch týždňoch potom ako otec odišiel, deti odobrala z osobnej starostlivosti otca, resp. obžalovanej. Všetko ohľadom detí riešila obžalovaná, či to bolo v škole alebo u lekára, čo bolo potvrdené výpoveďami svedkov. Starala sa o všetkých 5 detí rovnako, pričom nepoprela, že by to nebolo náročné, dokonca viac starostlivosti musela venovať trom postihnutým deťom L. na úkor svojich dvoch vlastných, zdravých detí. V tom čase ona bola na rodičovskej dovolenke s najmladším Z. a jej manžel, otec troch detí poberal invalidný dôchodok. Väčšinu času bol doma, nezamestnaný, rodina v inkriminovanom čase poberala aj dávky v hmotnej núdzi. Niekedy sa mu podarilo zohnať nejakú brigádu, ale pracoval väčšinou len v dosahu bydliska a pravidelne sa vracal domov. Finančná situácia rodiny nebola priaznivá,

pretože manžel obžalovanej a otec detí bol po úraze po autonehode na invalidnom dôchodku a obžalovaná na materskej dovolenke. Napriek tomu robili čo sa dalo. Od septembra 2013 začali deti chodiť do školy zo F., Z. a F. do Y., L. a U. do V. - do špeciálnej školy, neskôr F. prestúpil do školy v V.. Obžalovaná, keďže bola doma s mal. Z., každý deň varila, preto deti L., F. a Z. nechodili do školy na obedy,

ale stravovali sa doma (to že varila každý deň potvrdili vo výpovediach L., Z. a F.). U. mala v škôlke aj obed. Obedy deťom začali platiť od januára 2014, keďže ich mali refundované zo štátnych dávok v hmotnej núdzi. Je absurdné, aby bol ktokoľvek obžalovaný a odsúdený z úmyselného týrania detí len preto, že ako matka (aj keď nevlastná), ktorá sa o deti stará a vychováva ich ako vie a môže, zvýši hlas na tieto deti, keď neposlúchajú, alebo chce aby sa učili. Obžaloba tvrdí, že tri maloleté deti si vyžadovali osobitnú starostlivosť, vzhľadom na ich intelekt. Toto tvrdenie obžaloby však nevyplýva zo žiadneho úradného dokumentu, alebo rozhodnutia, ktoré by v čase rozhodnom určovalo nejaké osobitné povinnosti rodičov, konkrétne obžalovanej vo vzťahu k týmto trom maloletým deťom a ani neuvádza, aká mala byť táto osobitná starostlivosť. Samotný otec detí poprel, že by deti bývali hladné, že by nedostávali desiate, alebo by boli bité a psychicky týrané zo strany jeho manželky. Práve naopak, deti boli vždy čisté a upravené (to potvrdili aj učiteľky mal. U. a Z.), mali každý deň raňajky, desiaty im obžalovaná robila do školy, každému rovnako, L. desiaty nosil domov a vyhadzoval ich psovi (on sám bol toho svedkom asi tri krát). Keď sa boli na to pýtať učiteľky E., táto im klamala a povedala, že L. vždy desiatu zje, nepovedala im, že mu desiate platí poza ich chrbát ich stará matka (toto klamstvo napokon priznala aj učiteľka pri výsluchu na HP). Nikdy deti neostali samé doma, každý mal prístup do chladničky, mraziaka a k jedlu. Vždy bolo navarené a všetky deti dostali jesť rovnako. Podľa generálneho prokurátora a ministra spravodlivosti „okresný súd ako aj odvolací súd nebrali do úvahy ani výpovede ďalších svedkov, ktorí bezprostredne reprodukovali zažitý dej, o ktorom im mali rozprávať maloleté deti.“ Ide o svedkov U. L., Mgr. U. E., Mgr. Z. M., U. L., K. L., E. F.. Výpovede starej matky U. L. a učiteľky U. E. sú absolútne nedôveryhodné, sýtené nepriateľským až nenávisným postojom k obžalovanej. U starej matky je jej výpoveď motivovaná pomstou voči obžalovanej a snahou získať deti do svojej osobnej starostlivosti a odňať ich zo starostlivosti otca detí. Stará matka detí uviedla, že potom ako sa syn a nevesta v auguste 2013 odsťahovali s deťmi do F., deti nevidela trištvrte roka. Chodievala do školy v V. za L. a U., lebo Z. bol v Y.. Keď sa zastavila v škole za nimi, učiteľka E. jej povedala že L. mal na desiatu jeden rožtek, pitie nemal, tak sa s ňou dohodla, že mu bude platiť desiaty s tým, aby to syn s L. nevedeli, desiaty mu platila celý rok (E. tvrdila, že sa dozvedela o platení desiat od vedúcej kuchyne, dokonca na HP potom tvrdila že nevie, či L. chodil na desiaty). Stará matka sa vždy chvíľku aj porozprávala s L. a on jej povedal, že keď je tato doma tak sa majú dobre, ale keď je tato v robote, tak ich L. bije a majú málo papat'. Keď na večeru dostali jeden rožok, tak im povedala nech sa doplnia čajom (ani Z. a ani L. túto vec neuviedli vo svojich výpovediach, obžaloba toto tvrdenie prebrala bez ďalšieho dôkazu do skutkovej vety obžaloby). L., Z. aj U. jej až potom, ako už boli u nej od mája 2014, údajne začali rozprávať o tom, že im L. nadávala do mentálne retardovaných (takýto výraz zjavne tieto deti nie sú schopné vyprodukovať a maloletý L. vo svojej výpovedi ani raz takýto výraz nespomenul), že L. nadávala do buzerantov (L. ani Z. uvedené nepotvrdili, nepopisovali, hovorila to presne takto len ich biologická matka), U. hovorila, že keď nevedela povedať čmeliak, tak ju zbila, že odišla preč a ich nechala samých doma, nemali čo papat', pečivo schovala do mraziaka, nemôžu chodiť do chladničky, iba F., hovorili, že v nedelu na obed varila plnené papriky a svojim deťom dávala, im trom nedala, lebo im nezvýšilo, dala im potom večer chleba s rybacou pomazánkou. Uvedené tvrdenie starej matky preukazuje, že ide o ňou vyprodukovanú situáciu, ktorú reprodukovala aj učiteľke E. a naučila to aj L.. Túto skutočnosť jej mali popisovať takto deti niekedy potom, ako už boli u nej v opatere. Učiteľka E. má zaznamenanú verziu takú, že plnenú papriku nedostal L. a U., je to zapísané v „denníčku“ zo dňa 28.4.2014 a opísal jej ju údajne L., celý deň bol hladný, až na večeru dostal chleba s rybacou pomazánkou. Mentálna úroveň L. - ťažká debilita vylučuje, aby L. úplne rovnakým spôsobom dokázal popisovať v časovom odstupe nejakú situáciu. Svedčí o tom aj fakt, že pri výsluchu dňa 30.6.2014 už hovoril o tom, že plnenú papriku dostal iba F., mama im ju aj núkala, ale on ju nechcel, lebo sa jej vždycky bojí, už nehovoril o chlebe s rybacou pomazánkou na večeru a Z. o plnenej paprike vôbec nehovoril. Za Z. v škole nebola, pretože najviac obžalovaná údajne útočila na malého L. a L. bol hladný. O tom, či bol Z. hladný stará matka nevedela. U. hladná nebola, lebo mala celodennú stravu. L. bol hladný preto, lebo mu dávala menej ako svojim deťom, čo viem z toho, čo mi L. povedal (obhajoba

podotýka, že L. mal raňajky, desiatu z domu, platenú desiatu, obed v škole, poobede doma stravu). Na HP dňa 1.10.2015 stará matka doplnila, že ako sú u nej deti, U. jej rozprávala, že ju obžalovaná zavrela do kúpeľne, kde ju sácala, buchnátoval, ťahala za vlasy - toto stará matka v prípravnom konaní neuviedla, o tomto nevytvrdili ani Z. a ani L.“.

V ďalších bodoch vyjadrenia k dovolaniu (101 až 120) obhajoba vykonala podrobný rozbor zabezpečených a na hlavnom pojednávaní vykonaných dôkazov. V závere uviedla: „Z vykonaného dokazovania je zjavné, že obžaloba neunesla dôkazné bremeno a nepreukázala, že obžalovaná spáchala skutok, ktorý sa jej bol kladený za vinu, logickým vyústením bol oslobodzujúci rozsudok, ktorý potvrdil aj súd odvolací. Svedkovia ako aj znalci, ktorí podľa obžaloby mali obžalovanú usvedčovať zo skutkov uvedených v obžalobe zlyhali a ich výpovede neboli dostatočným a presvedčivým dôkazom, na preukázanie viny obžalovanej. Takto to posúdili aj súdy, ktoré všetky dôkazy hodnotili jednoznačne zákonným spôsobom. Prokurátor nedokázal v konaní vyprodukovať také dôkazy, ktoré by boli spôsobilé jednoznačne obžalovanú usvedčiť zo spáchania skutku uvedeného v obžalobe. Minister spravodlivosti na podnet generálneho prokurátora podáva dovolanie proti právoplatnému oslobodzujúcemu rozsudku a vyslovuje záver, že rozsudkom Krajského súdu a konania ktoré mu predchádzalo došlo k porušeniu zákona z dôvodu, že na základe vykonaných dôkazov v podstatných okolnostiach bol skutkový stav nesprávne zistený. Tento záver minister spravodlivosti nezdôvodnil, iba poukázal na jednotlivé účelové fragmenty svedeckých výpovedí prevzaté z rétoriky generálneho prokurátora, ktoré mali usvedčovať obvinenú zo spáchania trestného činu týrania blízkej a zverenej osoby a to bez znalosti všetkých vykonaných dôkazov a všetkých okolností, ktoré súdy zistili pri vykonávaní dôkazov. Podľa názoru obvinenej a obhajoby súdy dôsledne a zákonne hodnotili dôkazy vykonané v konaní pred súdom, v súlade s princípmi vyjadrenými najmä v ustanovení § 2 ods. 12 Trestného poriadku a rozhodli v súlade s princípmi trestného práva. Oslobodzujúci rozsudok je riadne a vyčerpávajúco odôvodnený a zistený skutkový stav zodpovedá logickému vyústeniu hodnotenia dôkazov, každého jednotlivo ako aj v ich súvislostiach. Pri výsluchoch detí v prípravnom konaní bol jednoznačne porušený zákon a to zanedbaním povinností OČTK a takéto výsluchy svedkov nemôžu byť považované za zákonné. Preto záver prvostupňového súdu v otázke nezákonnosti svedeckých výpovedí maloletých detí považujeme za správny. Okrem toho obžaloba je bez akýchkoľvek pochybností vyvrátená ďalšími, v konaní pred súdom vykonanými dôkazmi, čo si osvojil aj odvolací súd. Súdy správne vyhodnotili aj nedôveryhodnosť výpovedí učiteľky E. a jej „pedagogického denníka“, starej matky U. L. mentálne retardovanej biologickej matky K. L. a v neposlednom rade logicky bol vyhodnotený aj znalecký posudok Mgr. Kollárovej. Názor Krajského súdu v Žiline o tom, že výsluchy detí zákonné boli obhajoba rešpektuje, avšak sa s ním nestotožňuje, nakoľko je nad všetky pochybnosti preukázané, že zápisnice z výsluchov vyhotovené vyšetrovateľkou PZ nekorešpondujú s tým, čo je nahráte na obrazovo zvukových záznamoch z výsluchov, z ktorých je zrejme nezákonný spôsob vedenia výsluchov maloletých detí. Zákon nedáva možnosť rozhodnúť OČTK, či príberú na výsluch aj opatrovníka detí, zákon určuje povinnosť, aby na výsluchu mentálne retardovaných maloletých detí, ktoré majú problém dokonca písať a čítať, bol aj ich opatrovník, supľujúci zákonného zástupcu a to bez ohľadu na to, či je výsluch vykonaný s využitím technického zariadenia určeného na záznam zvuku a obrazu, alebo nie. Nakoľko Krajský súd v Žiline taktiež oslobodil obžalovanú spod obžaloby z dôvodu, že nebolo dokázané, že sa stal skutok, pre ktorý bola podaná obžaloba, uvedené konštatovanie krajského súdu nebolo pre obžalovanú rozhodujúce“.

Obvinená L. L. navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie ministra spravodlivosti Slovenskej republiky odmietol, resp. po preskúmaní veci dovolanie zamietol.

+ + +

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) zistil, že dovolanie je prípustné (§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného poriadku), bolo podané oprávnenou osobou (§ 369 ods. 1 Trestného poriadku), v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na mieste, kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok podať (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), obsahuje odôvodnenie (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku) a dospel k záveru, že nie je možné o dovolaní rozhodnúť v súlade s návrhom ministra spravodlivosti, pretože je zjavné, že nebol splnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku.

Podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku minister spravodlivosti podá dovolanie aj proti právoplatnému rozhodnutiu vychádzajúceho zo skutkového stavu, ktorý bol na základe vykonaných dôkazov v podstatných okolnostiach nesprávne zistený, alebo ak boli pri zisťovaní skutkového stavu závažným spôsobom porušené ustanovenia, ktorými sa malo zabezpečiť objasnenie veci.

Z argumentov dovolateľa vyplýva, že okresný a krajský súd nesprávne vyhodnotili vykonané dôkazy a v súvislosti s tým potom nesprávne aplikovali zásadu in dubio pro reo.

Najvyšší súd poznamenáva, že proces dokazovania je ovládaný zásadou voľného hodnotenia dôkazov, keď po vykonaní logických úsudkov v kontexte všetkých, vo veci vykonaných dôkazov, dochádza k vydaniu meritórneho rozhodnutia. Trestný poriadok pritom neurčuje, ani nemôže určiť konkrétne pravidlá, podľa ktorých by sa malo postupovať v konkrétnom prípade pri určení rozsahu dokazovania, alebo pri hodnotení obsahu dôkazov, prípadne ich vzájomnej súvislosti. Všeobecné pravidlo určujúce rozsah dokazovania je v § 2 ods. 10 Trestného poriadku. Z hľadiska hodnotenia dôkazov je rozhodujúcim pravidlom zásada voľného hodnotenia dôkazov vyjadrená v § 2 ods. 12 Trestného poriadku. V tomto prípade dovolanie slúži na revíziu a nápravu skutkových zistení a preskúmavanie vykonaného dokazovania, ktoré môže spočívať v posudzovaní spôsobu hodnotenia dôkazov a záverov, ktoré z dokazovania súdy vyvodili a ktoré sú podkladom na zistenie skutkového stavu.

V prípade, ak súd vyhodnotí niektorý dôkaz či dôkazy inak než podľa predstáv niektorej zo strán, nezakladá táto skutočnosť bez ďalšieho dôvod dovolania podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku. Okrem naplnenia tohto dôvodu dovolania sa na jeho použitie vyžaduje, aby zistené porušenie zákona zásadne ovplyvnilo postavenie obvineného (§ 371 ods. 5 Trestného poriadku).

Podľa § 2 ods. 12 Trestného poriadku orgány činné v trestnom konaní a súd hodnotia dôkazy získané zákonným spôsobom podľa svojho vnútorného presvedčenia, založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v ich súhrne, nezávisle od toho, či ich obstaral súd, orgány činné v trestnom konaní alebo niektorá zo strán.

Citované zákonné ustanovenia vyjadruje zásadu voľného hodnotenia dôkazov, ktoré je základným a nevyhnutným predpokladom riadneho zistenia skutkového stavu veci. Voľné hodnotenie dôkazov znamená hodnotenie, ktoré nie je zákonom presne vymedzené a uplatňuje sa vo všetkých štádiách trestného konania. Skutočnosti, o ktoré súd opiera svoj rozsudok alebo jeho jednotlivé výroky, musia byť založené na dôkazoch, ktoré sám vykonal a musia z nich logicky jednoznačne vyplývať. „Vnútorné presvedčenie“ sudcu sa viaže na zhodnotenie dôkazov a z nich vyplývajúcich skutočností (okolností prípadu jednotlivo i v súhrne) a teda neznamena ľubovôľu, najmä ním nemožno nahradiť medzeru vo vykonaných dôkazoch (V28/1971). Záver o pravdivosti, resp. o nepravdivosti určitej skutočnosti sa musí zakladať na starostlivom posúdení všetkých okolností prípadu jednotlivo, ako aj v ich súhrne.

Najvyšší súd poznamenáva, že proces dokazovania má niekoľko fáz. Okrem vyhľadávania dôkazov (zásada oficiality), ich vykonania a procesného zadokumentovania sem patrí i previerka dôkazov a ich hodnotenie.

Účelom previerky dôkazov je vyjasniť kvalitu prameňa správ a spoľahlivosť i bezpečnosť týchto správ (tomu slúži analýza každého jednotlivého dôkazu a jeho porovnanie s ostatnými dôkazmi).

Hodnotenie dôkazov úzko súvisí s ich previerkou. Hodnotenie dôkazov vychádza totiž z ich previerky a sama previerka dôkazu závisí od stupňa jeho presvedčivosti, teda od jeho zhodnotenia. Vykonáva sa hodnotenie každého dôkazu i hodnotenie ich súhrnu. Výsledkom hodnotenia je záver, ktoré závažné skutočnosti, o ktorých dôkazy podávajú správu sú pravdivé, teda dokázané. Výsledkom hodnotenia je v konečnom dôsledku zistenie skutkového základu pre rozhodnutie.

Usvedčujúce dôkazy produkované v predmetnej veci najvyšší súd z rovnakých dôvodov ako okresný

súd, ale i krajský súd, považuje za nedostatočné na vyslovenie záveru o vine obvinenej L. L.. K uvedenému konštatovaniu i s ohľadom na zameranie dovolania ministra spravodlivosti, opierajúce sa predovšetkým o hodnotenie vykonaných dôkazov najvyšší súd poznamenáva, že sudy nižších stupňov pri hodnotení vykonaných dôkazov postupovali v súlade s ust. § 2 ods. 12 Trestného poriadku, keď dôkladne zvážili všetky okolnosti prípadu jednotlivo a v ich súhrne, berúc do úvahy všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti. Náležite a s rovnakou starostlivosťou sa zaoberali všetkými vykonanými dôkazmi a pri svojom hodnotení zohľadnili a v odôvodnení svojich rozhodnutí sa náležitým spôsobom vysporiadali so všetkými, v tomto konaní produkovanými dôkazmi. V dôsledku toho nimi ustálené vyhodnotenie dôkaznej situácie bolo založené na logickom rozbere a komplexnom posúdení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v súhrne.

Aj podľa názoru najvyššieho súdu, po vykonaní a zhodnotení všetkých dostupných dôkazov, neboli spoľahlivo preukázané všetky okolnosti žalovaného skutku a teda nebola vylúčená možnosť akéhokoľvek iného záveru, než ako je uvedené v obžalobe. V súvislosti s dôkaznou situáciou, aká sa vyskytla aj v posudzovanom prípade, najvyšší súd poukazuje na zásadu in dubio pro reo, teda v pochybnostiach v prospech obžalovaného vyplývajúcu z ust. § 2 ods. 4 Trestného poriadku, použitie ktorej prichádza do úvahy vtedy ak pochybnosti, ktoré vznikli v trestnom konaní o dokazovanej skutočnosti trvajú aj po vykonaní a vyhodnotení všetkých dostupných dôkazov, ktoré môžu reálne prispieť k náležitému zisteniu skutkového stavu a to v rozsahu nevyhnutnom na objektívne, stavu veci a zákonu zodpovedajúce spravodlivé rozhodnutie.

Skutočnosť, že dovolateľ sa nestotožňuje so skutkovými a právnymi názormi, v tomto prípade súdu prvého i druhého stupňa, nemôže sama o sebe viesť dovolací súd k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti záverov, vyslovených súdmi nižších stupňov.

Okresný súd po vykonaní dokazovania vyhodnotil vykonané dôkazy jednotlivo a vo vzájomných súvislostiach, ako aj v celom ich súhrne logickým a zároveň aj presvedčivo odôvodneným spôsobom, ktorému z hľadiska pravidiel tak, ako sú uvedené v ust. § 2 ods. 12 Trestného poriadku nemožno nič vytknúť. Hodnotenie dôkazov súdom prvého stupňa a čiastočne aj súdom druhého stupňa (okrem posúdenia výsluchov detí ako zákonných), neodporuje základným princípom logického myslenia.

Ak súd postupoval pri hodnotení dôkazov dôsledne podľa § 2 ods. 12 Trestného poriadku, odvolací súd a ani dovolací súd nemôže napadnutý rozsudok zrušiť len preto, že sám, na základe svojho presvedčenia hodnotí tie isté dôkazy s iným, do úvahy prichádzajúcim výsledkom. V takom prípade totiž nie je možné rozsudku súdu prvého stupňa vytknúť žiadne pochybenie v zmysle uvedených zákonných ustanovení.

V prejednávanej veci dovolací súd ani sám na základe svojho presvedčenia nehodnotil tie isté dôkazy s iným, do úvahy prichádzajúcim výsledkom, ako tieto dôkazy hodnotil súd prvého stupňa a následne i súd druhého stupňa (s čiastočnou výhradou).

V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na ustálenú judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky, v zmysle ktorej do obsahu základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 vety prvej Ústavy Slovenskej republiky nepatrí nielen povinnosť súdu vykonať účastníkom (stranou) konania navrhnuté dôkazy, ale ani právo strany (účastníka) konania vyjadriť sa k spôsobu hodnotenia súdu ňou navrhnutých dôkazov, príp. sa dožadovať ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (napr. I. ÚS 98/97).

Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo strany v konaní, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi, návrhmi a hodnotením dôkazov. Právo na spravodlivý proces neznamena ani právo na to, aby bola strana konania pred všeobecným súdom úspešná, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jej požiadavkami a právnymi názormi. Súd neporuší žiadne práva strany v konaní, ak si neosvojí ňou navrhnutý spôsob hodnotenia vykonaných dôkazov a ak sa neriadi jej výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov (Nálezy sp. zn. 3ÚS 339/08, II. ÚS 197/07, III. ÚS 78/05, IV. ÚS 252/04).

K postupu súdov nižších stupňov v zmysle ust. § 2 ods. 12 Trestného poriadku najvyšší súd po

preštudovaní spisového materiálu a podrobnom oboznámení sa s obsahovo - zvukovými záznamami z výsluchov maloletých detí L., Z. a U. - „obetí trestného činu“ dopĺňa:

Výsluchy označených detí boli vykonané v katastrofálnych podmienkach - kancelária - výsluchová miestnosť pre dospelých, bez vytvorenia vhodných či aspoň prijateľných podmienok, pre takýto úkon vo vzťahu k maloletým - zraniteľným a najmä duševne postihnutým deťom. V každom prípade ich výsluchy mali byť, vzhľadom na vek a duševný stav detí, vykonané neformálnym spôsobom napr. v škôlke, v škole alebo izbe podobajúcej sa detskej izbe. Už samotné prostredie muselo detí stresovať a vážne ovplyvniť kvalitu nimi poskytnutých informácií.

Okrem toho vyšetrovatelka zjavne vykonávala výsluchy naučeným spôsobom, ako pri výsluchu dospelé osoby, o čom svedčí napr. jej postup, keď deväť ročnému dieťaťu vysvetľovala: „Výkonám vyšetrovanie voči tvojej nevlastnej mame s tým, že sa mala dopustiť nejakého trestného činu voči tebe...“.

Najvyššiemu súdu nie je zrejmé, prečo bolo nutné takéto informácie oznamovať deväť ročnému, duševne postihnutému dieťaťu?! Rozumel Z. tomu, čo je vyšetrovanie a čo je to trestný čin?!

Ďalej vyšetrovatelka postupovala i tak, že poučila Z. ale aj L., že nemusia vypovedať. Odpoveď Z.: „Nebudem vypovedať.“ Na to vyšetrovatelka menovanému vysvetľila: „Potom musíš vysvetliť, prečo, lebo sme na polícii a ja musím dôvod, prečo odoprieš vypovedať zapísať.“ Kategorické slová vyšetrovatelky musíš a dôrazné upozornenie sme na polícii, pochopiteľne viedli k predpokladanému, avšak pre dieťa podľa názoru dovolacieho súdu, k stresujúcemu účinku, takže Z. reagoval: „Tak budem vypovedať“.

Takýto, pre dospelých páchatel'ov síce prijateľný a zákonný postup, považuje najvyšší súd v predmetnej veci vo vzťahu k vypočúvaným deťom za absolútne nevhodný.

Ďalším spôsob vedenia a vykonania výsluchov detí mierne povedané, zodpovedá pojmu „neakceptovateľný“.

Keď už deti (L. i Z.) mali snahu niečo povedať - vyšetrovatelka ich po štyroch až piatich slovách prerušila slovami: „Počkaj, musím to zapísať...Ty rozprávaš tak rýchlo...“ a inak a tak doslova až „otrockým“ zápisom a neustálymi údermi do klávesnice prerušovala snahu detí niečo „po svojom“ povedať. Následne deti dokončovali vety nie samostatne, ale na otázky, v dôsledku čoho nimi poskytnuté informácie postrádajú spontánnosť a tak i potrebnú kvalitu.

Vyšetrovatelka si zrejme neuvedomila (a bohužiaľ ani prokurátorka), že hlavným dôkazným prostriedkom v tejto veci je obrazovo - zvukový záznam z výsluchu detí (§ 135 ods. 3, ods. 4 Trestného poriadku, § 270 ods. 2 Trestného poriadku) a nie formálne a nevhodne spisovaná zápisnica o ich výsluchu, ktorá len procesne a dokumentačne dopĺňa obrazovo - zvukový záznam.

Výsluchy detí ako svedkov - obetí trestného činu, najmä mladších ako 14 rokov, ktorých mentálna úroveň nezodpovedá ani priemernej mentálnej úrovni skutočného dosiahnutého veku (v tomto prípade jedenásť rokov, deväť rokov a šesť rokov), si vyžaduje ako vládnuosť, tak aj prívetivosť a ohľaduplnosť. Hoci sa vyšetrovatelka snažila byť vládnuosť, prívetivá a ohľaduplná, nepodarilo sa jej to, pretože technika a spôsob vedenia výsluchov nebol správny (viď. vyššie) a nezodpovedal duševnému stavu a veku detí. Dôkazom toho je napr. plač U. nie preto, že by si spomenula na niečo traumatizujúce, ale pre spôsob komunikácie zvolený vyšetrovatelkou.

Najvyšší súd taktiež nepovažoval za vhodné a prijateľné, ak vyšetrovatelka pred deťmi prezentovala svoje postavenie a moc - som vyšetrovatelka, vyšetrojem trestný čin, sme na polícii, pričom opäť sa natíska otázka či napr. U. rozumela týmto pojmom.

Podľa názoru najvyššieho súdu, vhodnejší spôsob komunikácie vyšetrovateľky s deťmi v predmetnej veci by bol napr. : „Ja som teta R.... a chcela by som vedieť... môžeš mi o tom pravdivo porozprávať... vieš, že klamať sa nemá...“.

S ohľadom na vyššie uvedené najvyšší súd uzatvára.

Výsluchy detí boli vykonané v nevhodných priestoroch, nevyhovujúcim spôsobom, okrem iného aj s použitím „dramatickej“ až sugestívne otázky (nie jednej): „Stalo sa niekedy, že by sa ti mama L. niečím vyhrážala?“ (č. l. 79 - výsluch L.), načo L. odpovedal: „Stále sa mi vyhrážala... tým, že nikde nepôjdem, ani ku vlastnej mame či starej mame...“. Dramatický zápis vyšetrovateľky o vyhrážke, však v zmysle poskytnutej odpovede nie je týraním, ale bežným výchovným prostriedkom, podobne ako napr. „máš zaracha“. Podobne vid'. č. l. 72 - výsluch Z.: „A neprosil si spolužiakov, či by ti nedali? a podobne.

S ohľadom na uvedené považuje najvyšší súd výsluchy svedkov L., Z. a U. za procesne nepoužiteľné na preukazovanie viny obvinenej, vykonané v rozpore s ustanovením § 135 Trestného poriadku, pretože v zmysle litery zákona neboli vykonané obzvlášť ohľaduplne a pretože v zmysle prirodzenej potreby ich procesnej spôsobilosti boli vykonané práve tak, ako na to kriticky poukazoval najvyšší súd vyššie.

Nakoľko rozhodnutie najvyššieho súdu nesmeruje k odsudzujúcemu rozsudku v neprospech obvinenej (jej vinu by nebolo možné oprieť o výpovede uvedených detí), nie je vylúčené poukázať na obsah výpovedí vypočutých detí a s týmto sa aspoň na dokreslenie vysporiadať tak, ako tu učinila obhajoba v bodoch 49 až 52 vyjadrenia k dovolaniu. Obsahový rozbor výpovedí vypočutých maloletých detí vykonaných obhajobou považuje najvyšší súd za logický, zrozumiteľný a presvedčivý a dodáva, že ani relevantné informácie poskytnuté deťmi, nepreukazujú naplnenie objektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu podľa § 208 ods. 1 písm. a), písm. b), ods. 2 písm. d) Trestného zákona účinného do 31.12.2015 tak, ako to prezentovala obžaloba -č. l. 399, najmä nie v takej intenzite, aby konanie obvinenej bolo možné posúdiť ako konanie protiprávne - týranie.

Týranie v zmysle § 208 Trestného zákona je zlé zaobchádzanie so zverenou osobou, vyznačujúce sa vyšším stupňom hrubosti a bezcitnosti a určitou trvalosťou, ktoré táto osoba pociťuje ako ťažké príkorie.

Možno pripustiť, že obvinená nie celkom dokonale zvládala starostlivosť o päť maloletých detí, ale dovolací súd podobne ako súdy nižších stupňom, nezistil v jej starostlivosti o deti a ich výchove takú intenzitu hrubosti a bezcitnosti, ktorá by dosiahla vyšší stupeň a bola spôsobilá vyvolať u detí pocit ťažkého príkoria. Netreba opomenúť, že na psychický stav detí mali vplyv viaceré okolnosti, najmä zmena matky, zmena bydliska, zmena školy, škôlky, odlúčenie od starkej, či nový súrodenci. Nič z toho neprispievalo k rodinnej pohode, ak naviac otec detí pracoval aj mimo domova a starostlivosť aj o ďalšie tri duševne postihnuté deti, bola na pleciach „novej“ matky.

Veľmi dôležité v predmetnej veci je zistenie vyplývajúce zo znaleckého posudku Mgr. Boženy Doničovej, ktorá vyslovila: „Úmysel obžalovanej pracovať s mentálne retardovanými deťmi a niečo ich naučiť bol dobrý, ale tým, že nedokázala byť trezrlivá, pokojná vykonávať množstvo opakovaní pri výučbe detí, výsledok bol opačný a síce ten, že začala byť afektívna, kričala, zvýšil sa aj tlak prostredníctvom neverbálneho prejavu na dieťa, kritiky, intenzita hlasu. Mentálne retardované dieťa reaguje tak, že sa zatne a nebude robiť nič, je tam vzdor, alebo na druhej strane úzkostné stavy a neistota. Situácia pre obžalovanú bola stále záťažová, starala sa o päť detí v podstate sama, keď manžel chodil na týždňovky. Prostredie bolo stále napäté, priame fyzické násilie sa u obžalovanej nepotvrdilo“ (č. l. 403-404).

Okrem toho v predmetnej veci boli vykonané i dôkazy, ktoré nenasvedčujú, ba až vylučujú konanie obvinenej v takom rozsahu, že by jej konanie malo mať charakter týrania. Ide o výpovede svedkov L. L. - manžela obvinenej, Mgr. Z. T., L. E., Z. M., L. E., či znalkýň Mgr. Szépeovej PhD. a Mgr. Doničovej. Tieto dôkazy akoby dovolateľ ignoroval, čo však súdy nemôžu, pretože musia hodnotiť všetky podstatné dôkazy a to nielen svedčiace v neprospech obvinenej, ale aj tie, ktoré trestnú činnosť

nepreukazujú.

Z uvedeného, ale aj zo všetkých okolností prípadu možno vyvodit', že u obvinenej nebol daný úmysel (subjektívna stránka skutkovej podstaty žalovaného trestného činu) týrat' zverené deti a to žiadnym v obžalobe prezentovaným spôsobom. Obvinená podľa názoru najvyššieho súdu, bez citových väzieb k deťom, čo však bolo obojstranné, v dobrej snahe, ale nešikovným spôsobom, tieto chcela vychovať a vychovávala ako vedela. Nemožno však vysloviť, že chcela deťom (alebo aspoň bola uzrozumená s tým) svojím správaním a konaním privodiť a spôsobiť ťažké príkorie a to vyšším stupňom hrubosti či bezcitnosti.

Takéto konanie obžaloba nepreukázala, nepotvrdzujú ho ani vykonané dôkazy zhrnuté v rozsudkoch, v dovolaní a vo vyjadreniach k dovolaniu a preto sa najvyšší súd stotožnil s rozhodnutiami súdov nižších stupňov. Najvyšší súd v podrobnostiach odkazuje na odôvodnenia rozhodnutí okresného i krajského súdu a aj na podrobný rozbor všetkých dôkazov vykonaných obhajobou vo vyjadrení k dovolaniu.

Preto najvyšší súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

#### **Poučenie:**

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.